

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Seleburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasiló Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Izhaja 10., 20. in 30. dne
v mesecu.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 4—, celoletno
48 Din. — Za člane izvod
po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Rešitev.

Teh šest povojnih let pomenja za naše delavstvo, kakor smo s suhimi številkami že ponovno prepričevalno dokazali dobo podvojene bede. Delavske množice po tovarnah, rudnikih in drugih obratih iščejo v obupu odrešenika iz te bede. V svojem obupu begajo iz ene skrajnosti v drugo ter iščejo čudežev, v katere so do skrajnosti izmučene in varane duše še vedno verovale.

Takoj po vojni so se zbrale te množice okrog zastave socializma. Pri tem pa socializma niso poznale. One niso vedele, da ima socializem toliko moči, kolikor mu je da delavstvo; one niso poznale potrebe železne discipline v organizacijah in potrebe žrtve za organizacije.

Povojni socializem pri nas ni bil realna sila, ki je v stanu trajno braniti delavske pravice in je bil le ime za nezadovoljnost.

Delavstvu je bil povojni socializem čudežno sredstvo, ki donaša brez truda vse dobrote tega sveta.

Takega sredstva pa ni. Vsled te svoje napačne vere je bilo delavstvo po vojni nad socializmom razočarano in je rado nasedalo demagogom, ki so obljubovali raj brez truda.

Tako je sledilo delavstvo raznim Furlanom in Štefanovičem in drugim povojnim agitatorjem, ki so vse mogoče obljubljali, — a v svoje besede sami niso verjeli in so se delali iz delavstva norce, hoteč se prislepariti s prikupljivo frazo na površje.

Vsi ti agitatorji niso povedali delavstvu, da je njegova edina rešitev v enotnih, močnih in discipliniranih organizacijah, in niso tem primerno delali, ampak so prišli razbijati še to, kar je delavstvo prej imelo.

Cela takozvana Rdeča internacionala v Moskvi, je opirala in na žalost še opira svojo akcijo na take razbijaške tipe, ki jih pošilja sistematično rušiti delavske organizacije. Žalostne posledice občutimo vedno huje na svoji koži. Tako razbijanje morajo vse poštene organizacije odkloniti.

Zdi se pa, da se pričenjajo tudi mase zavedati, kam vse to vodi. Da začenjajo čutiti, da nas more rešiti le solidno delo in grajenje od kamna do kamna, kakoršnega smo bili vajeni v starih delavskih organizacijah.

Samo da še ne vedo, kdo je bil kriv razdorom. Mesto, da bi se potrkale same na prsa in se povprašale kakšnim tipom so že vse verovale, krivijo naše zaupnike in naše organizacije, ki so vstrajale na ravni poti, ki so se morale upreti demagogiji, ki so morale povedati, da vsakemu razbijaču ni mogoče slediti in ki mu tudi niso sledile, ker niso hotele, da se razbije prav vse.

Mase še danes niso hvaležne tistim, ki so ji rešili kadre delavskih organizacij.

Drug pojav opazamo:

Neodvisne mase se približujejo klerikalcem. Ne gredo v klerikalne organizacije, ampak gredo iskat čudežev h klerikalnim ministrom.

Tudi ta vera v čudeže bo doživela svoje bridko razočaranje.

Ministri so lahko osebno prijazni in pošteni gospodje, — a če delavstvo ne bo organizirana sila, to ne bo mnogo pomenilo.

Rešitev delavstva je v organizaciji, in sicer oni stari delavski organizaciji, ki združuje na zbiralnici dela in razredne zavesti.

Mi nismo pri tem ne proti narodnosti, ne proti verskemu prepričanju. Mi smo le proti temu, da bi se delavstvo po teh ločilnicah cepilo.

Mi čitamo »Novo Pravdo«, »Pravice«, »Slovenca« in slišimo včasih kakega ministra ali tajnika, ki organizira delavstvo na drugih zbiralnicah.

Vsi znajo zdaj, ko so na odgovornih mestih lepo pisati in lepo govoriti. Večina vsega, kar pripovedujejo se da do zadnje črke podpisati. Samo enega se ne da podpisati:

Ni mogoče podpisati in — razumeti zahteve, naj se delavstvo cepi in loči po verskem prepričanju in narodnosti. Naj se veže politično s tovarnarji — ker so ti tudi kristjani in narodnjaki in zato razdružuje od delavcev sotrpinov in mednarodne svetovne delavske zajednice. Čujemo hvaliti od teh listov in ljudi Macdonalda in zapadno demokracijo, koje bistven element so socialistične organizacije.

In po vsej pravici: zakaj tej demokraciji se je v prvi vrsti zahvaliti, če je zavladala tudi pri nas nekaj več socialnega duha. Te socialistične organizacije pa so močne ker se niso cepile po veri in narodnosti.

Kaj naj rečemo zato o ljudeh, ki hvalijo uspehe organiziranega delavstva v tujini in rušijo in cepijo delavske organizacije v domovini, skušajoč odtrgati delavstvo od njegovih mednarodnih zvez?

Kaj naj rečemo o onih, ki tožijo nad desorganizacijo delavstva, h kateri so svoj čas z najbolj brezvestno demagogijo bistveno pripomogli. Pride čas, ko se bo izpolnil star pregovor: »Kdor za meč prime, bo z mečem pokončan.« in ko bodo zaslepljene množice izpljunile imena demagogov vseh barv iz svojih ust.

Na ta čas lahko naši zaupniki vedrejša čaka, ker je z njimi pravi delavski interes in božja hčerka — resnica.

Naši protivojni shodi.

Naši protivojni shodi so po vseh krajih sijajno uspeli.

V Ljubljani so napolnili zborovalci do zadnjega kotička veliko dvorano in še hodnike pred veliko dvorano Mestnega doma.

Ss. Likar, Golmajer in Ignacij Mihevc so pojasnili vsak od svoje strani vzroke vojne katastrofe iz leta 1914 in pokazali na pota, ki jih moramo iti v svojih prizadevanjih za vpostavitvijo svetovnega miru.

K besedi se je oglašil tudi »levi socialist« Peterković, ki se je mogel pre-

pričati, da demagoške fraze ne palijo več.

V Hrastniku je referiral na lepo uspelem shodu s. Uratnik.

V Mežiški dolini so bile protivojne manifestacije v Guštanju in na Lešah nad vse sijajne. Na obeh shodih je govoril s. Franc Svetek.

Črna ta druga trdnjava socialistične misli v Rdeči dolini preživlja trepetno malo krizo. Zato se protivojni shod, na katerem je govoril s. Jurij Arh ni razvil v tako sijajno manifestacijo, kakor jih je zgornja Mežiška dolina

na vajena. Trdno pa se nadajamo, da je vse to le začasno in da se bodo znašli vsi naši zaupniki in vse delavstvo v teh krajih v najkrajšem času pri skupnem delu za socializem in da zlasti ne bo nikogar, ki bi ga mamile trajno komunistične fraze, ki so kakor lepe zračne prikazni, ki pa vedejo delavstvo po vseh krajih v gotovo pogubo, kar se tudi pri nas vidi. Črna in Mežica ostane nepremagljivi trdnjavi socialistične misli!

V tej veri nas podkrepljuje lepo uspela veselica »Svobode«, ki se je vršila istega dne in ki kaže, kako globoke korenine je pognalo v mežiški dolini kulturno delo naše »Svobode«.

V Radečah je govoril na shodu s. Valentin Rejc, v Sevnici in Rajhenburgu s. Alojzij Leskovšek. Tudi ti shodi so uspeli lepo.

Šoštanj in Ptuj že dolgo nista videle tako lepih manifestacij. V prvem kraju je govoril s. Josip Kopač, v dru-

gem pa ss. Rudolf Golouh in Josip Tome.

Celjsko okrajno glavarstvo je protivojno manifestacijo prepovedalo, ker so v Celju volitve in — kuga. Naši Celjani pa na kugo niso hoteli prav verjeti in so se zbrali spontano na glavnem trgu, — kjer sta jim ss. Koren in Krušič povedala, da se morajo raziti, ker izgleda, da so celjski predstavniki državne oblasti goreči ljubitelji vojne, ki se bojijo miru — kot kuge.

Maribor je imel svoj protivojni dan že v nedeljo, dne 14. septembra. Mariborčani so ga organizirali tako, kakor znajo organizirati manifestacijske shode le oni.

Kot govorniki so nastopili na shodu: Poslanec Nedeljko Divac, dr. Milan Korun in Josip Petejan.

Jesenice, Javornik in Dobrava so priredile skupni obhod in manifestacijsko zborovanje v Delavskem domu na Savi. Referirala ta sodruga Jurij Jeram in Zvonimir Bernot.

Iz govora s. Nedeljka Divaca na protivojnem shodu v Mariboru.

Mi smo se tukaj zbrali, ne samo, da protestiramo proti vojni, temveč tudi zato, da delamo na to, da se vojne za bodoče preprečijo.

Naši nasprotniki bodo rekli, da so vojne vedno bile in da bodo.

Tudi mi moramo priznati, da so vojne vedno bile. Zato pa še ni treba, da pri tem tudi ostane.

Res je, da je prepletena cela zgodovina človeštva z vojnami. Morje ljudske krvi je bilo v teh vojnah prelito. Strašne muke je preživljal človeški rod v vojnah. Vse to pa ni bilo v stanu vojno odpraviti.

Tudi celo takozvano prosvetljeno stoletje je izpolnjeno z vojnami. Ali nikjer niso bile one bolj pogoste in bolj krvave, kakor v Evropi.

V začetku 19. stoletja imamo velike napoleonske vojne. Te vojne izhajajo iz francoske revolucije. One so trajale dolgo in so pretresle celo Evropo. Strašna beda je zavladala v Evropi po teh vojnah. Nekaj pa so te vojne tudi koristile. One so dale podjarmljenim narodom nagib za osvobodilno borbo. One so pretresle do temeljev družabni red graščinskih gospodstev in fevdalne svojine v Evropi.

Po napoleonskih vojskah smo imeli v Evropi od leta 1853—55 krimsko vojsko med Turčijo, Francijo, Anglijo in Avstrijo z ene in Rusije z druge strani. Leta 1859 je izbruhnila vojna med Francijo in Italijo na eni in Avstroogersko na drugi strani. Leta 1864 je bila vojna med Prusko in Dansko, leta 1866 med Avstrijo in Prusko, leta 1870 in 1871 vojna med Prusijo in Francijo. Leta 1877 je bila vojna med Srbijo in Turčijo, leta 1877—1878 med Rusijo in Turčijo, leta 1885 med Srbijo in Bolgarsko, leta 1897 med Grško in Turčijo. A leta 1904 smo imeli eno velikih vojn izmed Rusije in Japonske.

Kakor se vidi, je celi 19 vek izpolnjen v Evropi z vojnami. In kót zadnja je prišla l. 1914 velika svetovna vojna, ki je trajala skoro do konca leta 1918.

Njen prehodnik je bila balkanska vojna l. 1912—1913. Svetovna vojna je prišla kot posledica imperialističnih teženj in kapitalističnega razvoja šestih velikih sil: Anglije, Nemčije, Francije, Rusije, Avstrije in Italije.

Strašne so bile žrtve, ki so jih morali prenesti narodi v veliki svetovni

vojni. One so znašale na milijone človeških življenj. Nešteta življenska sredstva so uničena.

In sedaj, po šestih letih od konca te vojne narodi ne morejo povzdigniti svojega gospodarstva na tisto višino, na kateri je stalo pred vojno.

Edina sila, ki se je upirala svetovni vojni je bil mednarodni socialistični delavski pokret. Ali ta pokret ni imel dovolj moči, da bi bil vojno tudi preprečil. Moč velikih evropskih kapitalističnih sil je bila toliko, da je zlomila vsak poskus, da se svetovna vojna prepreči. Tako je bila svetovna vojna posledica naglega in burnega kapitalističnega razvitja velikih evropskih sil. Pa morda bi se vkljub vsemu temu še našel način, da bi se ta vojna preprečila, da niso bile te sile, nekatere popolnoma, druge pa deloma pod vladjo absolutizma in plemstva.

Prvo velja za Rusijo in Avstrijo, drugo za Nemčijo.

Kakor je bila svetovna vojna tudi krvava, kakor velike žrtve je narodom tudi naložila, — nekaj dobrih rezultatov je vendar imela. Ona je dovedla do poloma in popolnega likvidiranja fevdalnega družabnega reda v Evropi. To stanje se je obdržalo po vojni le še v nekaterih manjših državah, a tudi v tih se ne bo obdržalo trajno. A s popolnim uničenjem fevdalnega reda v Evropi smo se približali nekoliko bližje pravi demokraciji, s tem pa tudi stanju, v katerem se je vse lažje boriti za preprečevanje in onemogočanje vojn.

Za jačanje demokracije pripada v Evropi največja zasluga našemu socialističnemu pokretu. Da ni bilo tega pokreta, ne bi moglo priti do novega stanja, ki je zavladalo v vrsti evropskih držav, še manj bi se moglo to stanje obdržati.

Velika svetovna vojna se je končala s prevratom in nosilci prevratov so bili socialistični delavski pokreti. Ti pokreti, ki so vezani v močno mednarodno delavsko zajednico bodo edini nosilci mednarodnega miru in edina zanesljiva sila, ki se bori proti vojni. To zborovanje ima služiti, kakor vrsta vseh nešteti zborovanj, ki jih sklicuje naša internacionala, razmahu socialistične in demokratične misli in gojenju čuvstva mednarodne solidarnosti.

All se norčujejo iz naše bede!

(K regulaciji plač monopolskih delavcev.)

Že leto dni opozarjamo, da se loteva monopolskega delavstva obup in da je treba izdatno izboljšati njegov gmotni položaj. A vse je zaman. Ogenj se hoče gasiti s kapljico rose...

Vprašanje povišice naših plač se rešuje tako, kakor da bi se hotel kdo iz nas še norčevati. Z eno roko se nam daje malenkost, z drugo pa še več jemlje. Zato razumemo, da se polasča širokih množic obupen gnev, ki se obrača tudi proti tistim, ki vsemu temu niso nič krivi.

Mi se čutimo dolžne povedati, da bi ne bilo koristno, če bi prevladalo nabrano ogorčenje mesto hladen razum. Vsi, ki se jih tiče, naj se pa tudi zavedajo, da je priklopilo tu opravičeno ogorčenje delavstva do take mere, da bodo vsi nasveti zaman, ako se ne reši vprašanje gmotne eksistence monopolskega delavstva pravičneje, kakor se to s sedanjim poviškom namerava.

V kakšnem stanju se to vprašanje sedaj nahaja?

O tem nas obvešča naša centrala s sledečim pismom:

Sodrug in sodružice!

V zvezi z našim pismom z dne 8. t. m. št. 560 vam sporočamo v zadevi povišanja Vaših plač in regulacije draginskih doklad sledeče:

1. O izplačilu poviška. Čeprav je odobril finančni minister za izplačilo poviška le en milijon dinarjev, kar bi ne zadostovalo niti za dva meseca, nam je uspela intervencija in se je našel kredit za celotno izplačilo. Vслед tega je ukazano: Da napravijo vse tovarne izpiske za izplačilo povišic za mesce: april, maj, junij, julij, avgust in september, kar se bo izplačalo istočasno za vseh 6 mesecev. Nadalnje povišice se bodo redno izplačevale, ne da bi se čakalo, da odobri narodna skupščina ostank kredita v znesku 5 milijonov dinarjev.

2. O rodbinskih dokladah.

Iz sklepa ministrskega sveta, ki ga že poznate, ste videli, da se puščajo rodbinske doklade od 3 Din na dan samo za največ tri otroke.

Da se toraj ukinja doklada za ženo, ki je doma, med tem ko ji mož dela v tovarni, da se ukinjajo doklade na otroke vseh delavk, ki imajo za delo sposobne moške, da se ukinjajo doklade za nezakonske otroke, da se ukinjajo celo doklade za otroke onih žen, ki prejemajo invalidsko podporo.

S to rešitvijo se je napravila mnogim delavcem in delavkam velika krivica, ker je mnogo slučajev, da se bodo plače delavcem in delavkam po 3, 6 do 9 dinarjev znižale, tako, da delavci in delavke s to regulacijo ne bodo ne samo nič pridobili, temveč še izgubili.

Na to krivico sta se obrnila uprava Vašega saveza in tajništvo Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije pažnjo merodajnih faktorjev in sta zahtevala, da se to popravi. Nadejamo se, da se bo to tudi zgodilo. Priloženo pritožbo naj podpišeta predsednik in tajnik Vaše podružnice in naj jo oddasta g. ravnatelju Vaše tvornice zajedno z osebno prošnjo, da g. ravnatelj to pritožbo takoj pošlje monopolski upravi s predlogom, naj ostanejo doklade i nadalje, kakor so bile.

Mi bomo urgirali, da se te predpostavke čim prej rešijo in da ostane glede doklad do nadaljnjega pri starem.

Končno obračamo Vašo pažnjo na to, da jačate našo organizacijo, da bomo mogli za bodoče tem bolje braniti Vaše interese.

Za upravo Saveza delavcev monopolskih podjetij v Jugoslaviji.

A. Dinić, predsednik.

M. Vujković, tajnik.

Med tem je začela delati naša tvornica obljubljenе spiske. Začela je računati za šest mesecev za nazaj ne samo povišice, ampak tudi rodbinske doklade po novem. Pri tem se je ugotovilo, da bi moral velik del delavstva erarju znatne vsote — še vračati, čeprav seveda ni sredstev za taka povračila in gotovo ne vodimo zato že eno leto borbe za izboljšanje svojega položaja, da bi se nam za — 6 mesecev za nazaj še naše beraške plače zmanjševalo.

Razumljivo je, da je razburilo to duhove do skrajnosti. V tovarni je došlo do burnih demonstracij. Mi obžalujemo take demonstracije, zlasti če se ne obračajo proti pravi krivcem, — vemo pa, da so jih zakrivali tisti, ki se na tak način norčujejo iz delavske bede.

Razven tega je zakrivila monopolska uprava še drugo gorostasnost. Ona izvršča profesioniste med delavce dnevnika in jim tako zopet jemlje njih stare pravice. Pod vplivom vsega tega mineva monopolsko delavstvo potrpljenje.

Profesionisti naše tovarne so protestirali proti takemu postopanju s sledečim dopisom:

»Upravi državnih monopolov«

(Industrijsko odelenje)

v

Beogradu

Podpisani profesionisti Tobačne tovarne v Ljubljani si usojamo opozoriti zgornji naslov o krivicah, ki se nam delajo v tobačni tovarni v Ljubljani.

Mi vsi smo bili sprejeti v službo z učnimi spričevali, ne kot dnevnika, ampak kot tednika. Glasom akta I. M. broj 10.132 se nas je pridelo k dnevnika in se nas je z odbitkom praznikov prikrajšalo 700—800 Din letno. Iz tega sledi, da nismo pri tem povišanju plač nič pridobili, ampak izgubili. Pod takimi delavnimi pogoji mi dela ne bomo sprejemali in zahtevamo:

1. Da se ta nedostatek takoj popravi,
2. da se nam ugoti zahteva z dne 30. maja 1923 in 31. julija 1924,
3. da se nam takoj nabavi delavne obleke.

Ker je stvar nujna, prosimo takojšnjega odgovora, oziroma takojšnjo izvršitev zgoraj navedenih zahtev, v nasprotnem slučaju stopimo v preteku 14 dni v protestno stavko.

Zavlačevanja in norčevanja iz naših življenskih interesov mora biti konec.

Slede podpisi.

Apeliramo na upravo monopolov, da na ta dopis in naše pritožbe ne odgovarja z represalijami.

Mi vemo, da je sila na strani države in njenih organov, vemo pa tudi, da je pravica.

Apeliramo na vse, ki jim je sopripomoglo delavstvo do politične moči v tej državi, da store sedaj svojo dolžnost in napravijo temu norčevanju iz delavske bede na celi črti konec.

Sušnik zna še več. On bo dosegel v najkrajši dobi, da ne bo samo njegov proračun v redu, on bo izkazal zelo lep prebitek bo predvsem skrbel, da ne bo niti vinarja več izdal, kot je v proračunu predvideno, nasprotno: on bo še gotove postavke »štucalc«, oziroma izplačila zvelikel, a nazaj plačal ničesar. S to prakso je pričel pri svojih rojakih, t. j. slovenskih železničarjih. Tako je n. pr. odredil, z odlokom št. 6705/M. S. z dne 18. avgusta 1924, da nove plače delavcev pri prometu veljajo še le s 25. avgustom 1924, med tem, ko so iste bile po g. direktorju mesec prej obljubljene za mesec julij. Ker pa se gospodi pri ljubljanski direkciji ni mudilo s prevedbo delavskih plač, so za dva meseca zamudili in gospod Sušnik jim je priškočil na pomoč, pa je prolongiral izplačilo na september. S tem je prihranil nekaj državi, da zamaši saj deloma one luknje, ki jih povzročajo razne korupcije.

Kakor je neka deputacija izvedela iz ust g. direktorja, ne dobe delavci analogno nastavljenemu osobju doplačila od 1. oktobra, ker je sedanja železniška uprava dva milijona dinarjev črtala, ki sta bila v proračunu za to namenjena. Delavci, zlasti oni, kateri so bili še le sedaj na nove plače prevedeni, se lahko obrišejo za doplačilo, dasi je Janković obljubil povišanje plač od 1. oktobra 1923 vsem železničarjem. Delavci so bili in so najbolj potrebni zvišanja plač, ker so plače istih najbolj mizerne. Ampak klerikalec Sušnik misli, da delavcem, ki so z njihovimi družinami vred nagi in bosi, ni treba obleke in obuvala, kot ostalim uslužbencem.

Rekli smo že vprejšnjih številkah »Delavca«, da so se prevedbe raznih delavskih kategorij skrajno mizerno izvršile. Poleg tega pa še časovno tako različno, da tega sam hudič ne razume. Delavci se upravičeno povprašujejo: Kaj nismo vsi v eni državi in pod enim gospodarjem? Enim kategorijam, zlasti na jugu, se je plače preuredilo že v jeseni, potem pa sem proti severu vedno pozneje. V Mariboru, v delavnici so bile plače urejene s 25. februarjem, v kurilnici pa že dva meseca pozneje, pri progovni sekciji od 25. junija, pri prometu pa še le od 25. avgusta! Da bi ti delavci dobili vsaj razlike za nazaj izplačane, da bi se mogli saj kako cunj za otroke kupiti. Toda ne. Ljudstvo mora biti naogo in lačno, za to, da se ministri v salonskih vozovih prevažajo! Prevedbe same so tako izpadle, ker se pri urnih plačah ni na družine oziralo, da so oni delavci, ki imajo večjo število otrok dobili reci in piši: 2.6 odstotka in dva in pol odstotka poviška! Vzemimo en slučaj: N. N. ima ženo in 5 otrok, za katere je dosedaj dobival dnevno 18 Din. draginskih doklad. On sam je dobil na mezdi in drag. dokladah skupno 24 Din, tedaj vsega skupaj 42 Din dnevno. Od sedaj pa bo dobil 5.50 Din urnine, tedaj dnevno 44 Din. To je: dva dinarja več. Do sedaj je plačal 1 odstotek davka samo od čiste mezde, kar znaša mesečno 2.85 Din. Nadalje je plačal 1.50 invalidnega davka, po tem je prispeval v bolniško blagajno 2 odstotka od celotnega zaslužka, t. j. 24.60 Din. in 6 dinarjev v provizijski shlad. Tedaj se mu je odtegnilo vsega skupaj 34.95 Din. Sedaj pa bo plačal davek od celega zaslužka, t. j. od 44 Din 2 odstotka namesto dosedanjega 1 odstotka od 7 Din, to pa znaša na mesec 38.72 ali 35.87 Din. več, t. j. za 1360 odstotkov. Nadalje se mu ob enem tudi avtomatično zviša invalidni davek od 1.50 na 5 Din. Ker je pa Sušnikova uprava »humanih fondov«, to je bolniške blagajne brzojavnim potom zvišala prispevke za 50 odstotkov, t. j. od 2 odstotkov na 3 odstotke, bo moral mesečno več plačati 12.30 Din. V celoti bode tedaj ta delavec prejel več na mesec 60 Din. Prispevki in davek pa se mu zvišajo od dosedanjih 34.95 Din na 86.62 Din. Na ta način bode njegov efektivni povišek znašal mesečno v resnici 8.33, reci in piši: osem dinarjev in 33 par.

To je tedaj profesorsko-jezuitska matematika, katere ni menda zmožen noben radikal, ampak samo kakšen slovenski klerikalec. Razume se, da bode tudi nekaj takšnih slučajev, kjer ne bode delavec absolutno ničesar dobil, am-

pak še nekaj izgubil. Zdaj pa še pride k temu vsemu klerikalna redukcija, t. j. zmanjšanje števila osobja in podaljšanje delovnega časa. Nekatere kategorije osobja se sploh odpravijo, druge pa skrajšajo ter uvede zopet 24 urna služba. Ko bo to enkrat sprovedeno, pridejo druge kategorije na vrsto. Živel 8-urni delavnik, bil je, ni ga več! To so tedaj dobrote novega režima. Morda se bo kljub temu našlo nekaj železničarjev, ki bodo še za naše plačali, da se ta režim čim dalje obdrži?! Takšno brskiranje železničarjev je menda samo v Jugoslaviji mogoče, kjer vlada kaos, nered, nesloga in korupcija. Nikjer v nobeni drugi državi razen, kje daleč v Aziji, bi si dandanes ne pustili železničarji ali drugi delavci kaj takega dopasti. Na tak način bi vsak hudič vladal. Zato ni treba ravno profesorjev ali advokatov. Vsak idijot bi znal davke multiplicirati in pa zaokražavati navzgor. Efekt takšne politike se bo kajpada takoj čutil. Državne blagajne bodo kmalu polne, a železničarji in njih družine bodo pa gola rebra kazali. Bog živi!

Železniški minister na potovanju.

V petek, dne 19. septembra nas je obiskal že v drugič gospod minister Sušnik. Kakšno veselje je zavladalo pri klerikalnih železničarjih! Silno srečne so se čutili, ker so imeli čast samega ministra videti in celo z njim govoriti. Oh, kakšna sreča! Kdaj je to bilo preje, da bi minister, kar na sredi kolodvora z železničarji govoril? Nikdar še! Seveda niso klerikalni železničarji zamudili prilike, da ne bi »dobrega« gospo spomnili, da jim nekaj manjka, kar so v Mariboru storili v prav pasji ponižnosti in so mu temu primerno pisemce izročili, ki se je kar cedilo hvaležnosti za vse brezštevne »dobrote«, ki jih je g. Sušnik izkazal v kratki dobi svoje funkcije slovenskim železničarjem. Povedali so ministru, da so revni, da jim noben hudič nič več ne kreditira, da so plače slabo izvedene in da bi bilo treba »Nachtrag« izplačati, magari na obroke. Gospod minister so bili silno prijazni, rekli so, da bo vse boljše, vse to, kar se je dosedaj napravilo, ne bo držalo, čeprav se še ni bilo črnilo prav posušilo, s katerim so gospod Sušnik podpisali naredbo, da veljajo te in takšne plače še le od 25. avgusta, in da se plače ne ravna po dejanski potrebi, ampak vedno v mejah dovoljenih kreditov. Ta ministrov poset kar dvakrat pred mariborskimi občinskimi volitvami je bil seveda le »slučajen« in železničarji so z velikim navdušenjem glasovali za blokovo listo. Gospod minister pa so zato dne 24. sept. poslali brzojavni pozdrav, na podlagi katerega se zvišajo prispevki v bolniško blagajno od 2 odstotkov na 3 odstotke. Seveda se bo zopet blaženi Frančišek Žeboč hvalil, da je to tudi njegova zasluga. Mi pa pozivljemo vse one železničarje, ki niso še popolnoma s slepoto udarjeni, da se zdramijo, da nanežene klerikalne korifeje vseh rangov in da se končno organizirajo brez in proti klerikalcem, ki so nesreča za ljudstvo, sicer nam bodo še kožo slekli.

Klerikalci in sleparija s pragmatiko.

Klerikalci so v demagogiji neskončni. Da si zasigurajo naklonjenost in simpatije ljudstva, so ob nastopu vlade razkričali, da je njih prva in največja skrb pobijanje korupcije in draginje, znižanje nekaterih davkov in taks, hitra izvedba invalidskega zakona in novela-cija službene pragmatike. Toda o vsem tem ni duha ne sluha. Nasprotno: klerikalci izrabljajo izdatno najslabše paragrafe pragmatike, ne da bi jo spremenili. In ta novela-cija bo o svetem Nikoli. Korupcijo pa baje skušajo na ta način ubiti, da sami korupcijo delajo, torej hudiča z belcebubom izganjajo.

Minister Sušnik je ob svojem nastopu izjavil naši deputaciji, ki mu je izročila osnutek pravilnika za delavsko osobje in ga opozorila, da bi ta pravilnik že davno po zakonu moral biti uveljavljen, ter ga prosila, da on to reč pospeši, da bodo delavci, za katere pragmatika ne velja, vedeli, pri čem da so, da bo to čim prej storil in sicer s sodelovanjem organizacij. Zatem so bile neke druge

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Plenarna seja krajevnega medstrokovnega odbora se vrši v sredo, dne 8. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v gostilni pri Janžeku. Na to sejo naj pridejo vsi odborniki podružnic strokovnih organizacij iz Celja in Štor.

Železničarji.

Bravo gospod Sušnik!

Da je gospod novi prometni minister profesor starih jezikov, smo zvedeli ob njegovem nastopu, da je pa tudi ma-

tematični strokovnjak, pa nam ni bilo znano. V kratkem času ministrovanja pa se je g. Sušnik rehabilitiral tudi na polju računstva in lahko trdimo, da na tem polju lahko vse svoje prednike po baše v žakelj. Prejšnji prometni ministri si niso nikakor znali pomagati, kako priti iz prometne šlamastike, kako sanirati promet, da bo funkcioniral, da bo ustrezno vsem in zlasti, da bo osebo je zadovoljno, a da bo prometni proračun v ravnotežju. Ne, tega niso znali vsi Jankoviči, Kojiči, Uzmoviči, Popoviči in drugi iči, to zna samo g. Sušnik. Da, g.

deputacije pri njem, katerim je baje izjavil, da sploh ne namerava pravilnika izdati, češ, da ga delavci ne zahtevajo! Baje so se klerikalni železničarji v Ljubljani izjavili, da oni ne zahtevajo pravilnika in to, da je baje za gospoda ministra merodajno, — če Prometna zveza ne zahteva, tedaj železničarji ne zahtevajo! Mi razumemo prav dobro, da Prometna zveza noče pravic za železničarje, ampak samo milost, ker je to krščansko načelo. V tem se ravno mi od njih razlikujemo. »Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!« Nas pa nič ne briga, kaj pravijo tisti, ki so pod kuratelo duhovnov. Mi zahtevamo, da se zakoni izvajajo. Opozarjamo gospoda Sušnika na njegove dolžnosti ravno tako, kakor on opozarja železničarje na njihove. Kakor je znal te dni izdati dolgi ferman, ki je plakativan po vseh postajah, s katerim opozarja osobe, kako mora točno in natančno vršiti svojo dolžnost, tako naj vrši minister svojo. — Kar torej velja za železniško osobe, mora ravnotako veljati i za gospoda ministra. Železničarji so in bodo storili svojo dolžnost, pa naj bo minister Peter ali Pavel, a zahtevajo ravnotako nasprotno od vsakega ministra, da tudi on vrši svojo dolžnost, čeprav se vedno ne krije s klerikalnimi nazori. — Zato gosp. Sušnik izpolnite obljubo, sicer Vas bomo v črne bukve zapisali.

Kovinarska stroka.

Kovinarski:

Inozemski delavci — ali hvaležen kapitalist.

S pravilnikom za inozemske delavce je ministrstvo za socialno politiko marsikaterega inozemskega delavca hudo prizadel in kar ga je še ministrstvo premalo, ga pa še podjetnik. Dogodil se je sledeči slučaj: V bližini Ljubljane je neko podjetje, v katerem sta zaposlena med drugimi dva inozemska delavca — eden je Premorec (Italijan), drugi pa korški Slovenec (Avstrijec), prvi je strojnik, drugi pa ključavničar. Strojnik je bil že nad 15 let, ključavničar pa od preobrata sem zaposlen pri tej tvrdki. Dokler še ni bila tako občutna brezposelnost je podjetnik zanje delal vloge na ministrstvo za socialno politiko za dovoljenje za bivanje v Jugoslaviji, z motivacijo, da sta oba v svoji stroki specialisti in za njegovo podjetje neobhodno potrebna. Sedaj pa, ko je brezposelnost občutna in ko je več strojnikov in ključavničarjev na razpolago, je pa ta podjetnik, ko sta ga delavca opozorila, da mora za nje napraviti vlogo za dovoljenje za bivanje, enostavno izjavil, da jih ne rabi več in da bi bilo škoda njegovega »težko prisluženega« denarja za koleke (Din 25) za na vlogo.

To je samo ena zgodba izmed mnogih drugih, ki se danes vsak dan odigravajo in sem čisto uverjen, da bo tako postopanje kapitalistov marsikaterega iztreznilo, da se bo preje zavedal, da spada v organizacijo, ne pa, da živi 5 let v uverjenju, da je res za kapitalistovo podjetje »neobhodno potreben«.

Guštanj. Kakor po vsej Evropi, kamor sega vpliv Amsterdamske Internacionalne, tako smo tudi pri nas imeli javen manifestacijski shod na protivojni dan dne 21. septembra. Ob 8. uri zjutraj so se zbrali vsi naši somišljeniki na sejnišču, to je zunaj trga Guštanj. Točno ob določeni uri je bila tudi že na svojem mestu D. T. E. pod vodstvom sodr. Jožefa Borštnerja in je pokazala vsem gobeždačem in obrekovalcem svojo kulturo in izobrazbo, katero dobiva v svojih delavskih izobraževalnih organizacijah. Tu smo zamogli videti, kako dobro se zaveda naša mladina svojih dolžnosti. Približno okrog pol 9. ure pa smo odkorakali vsi skupaj na čelu z godbo ter društvenim in mladinskim praporom v sprevedu okoli Guštanj do lovarne in po drugi strani nazaj na prostor pred magistratom, kjer se je imel vršiti tudi manifestacijski shod. Ko se je pomaknil iz zbirališča, je zaigrala komaj pred pol letom ustanovljena kovinarska godba, katera nam je tudi pokazala, koliko da se je v tem dobrem pol letu naučila.

Na svojo žalost si bodo morali priznati naši nasprotniki, da delavci nimajo

tako trdih butic, kakor se to večkrat čuje od raznih gospodov in njihovih napihnenih milostljivih.

Javni shod je otvoril s. L. Juh, predsednik kovinarske organizacije, in povedal nekaj besed zbranim zborovalcem. Na to pa nam je referent s. Fran Svetek iz Ljubljane razložil v svojem tričetrtur-nem govoru zelo obširno pomen zborovanja, pri čemur je posegel v razmere po večini evropskih državah, ter pojasnil grozote, ki nam jih je povzročila 4 in pol leta trajajoča vojna. Jaso nam je tudi povedal, da nas imenujejo in titulirajo razne meščanske in buržuazne frakcije za brezdomovince, ker smo proti vsemu, kar bi imelo slabe posledice za itak že dosti izkoriščani proletarijat. — Tudi brezverci nam pravijo. Ker smo socialisti in smo pripadniki II. internacionalne, smo že tako rekoč v zvezi z samim luciferjem. V resnici delamo mi, ki smo za mir in pravičnost, najbolje za našo domovino in najbolj po tistih naukih, ki jih uči vera.

Po končanem govoru s. Svetka je še s. L. Juh prečital resolucijo, izdano od amsterdamske internacionalne, na kar so vsi zborujoči na zaključno besedo s. Juha burno klicali: Doli z vojno! Za mir med narodi!

Nato pa je kovinarska godba zaigrala. Večje število zborovalcev je spremilo D. T. E., ki so odkorakale v lepem redu z godbo na čelu z zborovalnega mesta.

Pri vsem pa smo imeli zelo ugodno vreme, in tudi zborovalcev se je nabralo toliko tudi iz okolice, da lahko rečemo, da je bil ta shod res lepo obiskan, in da tako številnega shoda še dolgo ne bodo spravili skupaj v Guštanju naši nasprotniki, ker Guštanj je rudeč, kar je sedaj jasno pokazal.

Kovinarski godbi in D. T. E. pa kličemo: le tako naprej in videli bode, da Vaš trud ne bo zastonj!

Tebi pa mladina, ki še nisi vpisana pri D. T. E., in še nisi član Del. izobr. org. »Svobode« kličemo: Pristopi in udeleži se, ker le tam se zbira tvoji sodrugi in sotrpini, le tam si boš našla primerne izobrazbe in zabave!

Rudarska stroka.

Vodstvo Unije slov. rudarjev, po-družnica v Črni sklicuje za dne 5. okt. t. l. ob 11. uri dopoldne v gostilni g. F. Krulca v Črni izredni občni zbor.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika, 2. tajnika, 3. blagajnika in preglednikov, 4. volitev novega odbora, 5. organizacija, 6. razno. Dolžnost vsakega člana je, da se tega zborovanja gotovo udeleži. Zakaj tukaj bo priložnost, da si vsi med seboj izprašamo svojo vest, ter na tej podlagi gremo zopet vsi skupaj vzajemno za povzdigo naše razredno bojne organizacije v Črni na delo. Odbor.

Mezdno gibanje rudarjev Trboveljske družbe.

Dne 20. sept. t. l. je poteklo ravno 1 mesec dni, odkar je vložila Unija slov. rudarjev spomenico o našem neznosnem gmotnem stanju Trboveljski prem. družbi in ministrstvu za rude in šume v Beogradu. Vendar do sedaj še gg. niso niti odgovorili. Na ta molk teh gg. je vodstvo Unije slov. rudarjev smatralo za potrebno, da je zbralo ves tozadevni material, katerega se je priobčilo v našem delavskem časopisu v zadnjih številkah. Ob enem so se v dnevih od 17. do 19. sept. vršili v revirjih javni rudarski shodi, na katerih se je delavstvu podrobneje obrazložilo njegov položaj na eni, na drugi pa premoženjsko stanje Trboveljske prem. družbe. Oboje so vzeli rudarji z ogorčenjem na znanje. Mislili smo, da se bo vsa poštena javnost, poučena o bednem položaju rudarjev in ob enem o ogromnih dobičkih, ki jih izsesava Trboveljska družba s svojimi inozemskimi delničarji iz svojih lačnih rudarjev, izkoriščajoč naše narodno bogastvo v prid mednarodnega kapitala, zavzela stališče proti temu. A zmotili smo se. Ni se zganila nobena meščanska stranka in noben meščanski list za »brambo interesov naših slovenskih rudarjev«. Še celo klerikalci kot prejšnji največji gromovniki v opoziciji, se sedaj, ko sede v vladi niso zganili, še la-ko so slišali naš in obupni klic rudar-

jev, so prišli med rudarje v nedeljo dne 21. sept. kakor prave lisice zvitorepke. Pa kaj so povedali rudarjem? Nič! Nekaj puhlih fraz in pa da so še komaj par mesecev v vladi, da ne morejo vse naenkrat storiti in da sploh nimajo nobenega tozadevnega zakona, s katerim bi bili v stanju prisiliti Trboveljsko družbo, da ugotovi opravičenim zahtevam rudarjev. Da pa bodo navzlic temu predložili Trboveljski družbi mezdno spomenico za 35 odstotno povišanje plač, ter jo ob enem zaprosili, da nekaj da. Tako smo mi rudarji vendar enkrat imeli priliko, občudovati razliko med divjimi tigri in krotkimi ovčicami. Pa mi rudarji se z vašimi frazami nismo nasitili; mi in naše družine so še lačne. Mi ne prosimo kruha kot berači, temveč ga kot pošteni delavci zahtevamo, kot plačilo za delo naših rok. Zato zahtevamo, da se gg. na merodajnih mestih zganejo, da upoštevajo bedni položaj desetstisočev in njih družin. Zahtevamo, da gg. klerikalci na vladi, če ravno pravijo, da so načelno nasprotniki razrednega boja, pa vsaj iz krščanske ljubezni do bližnjega, ukrenejo vse potrebno, da se nam vzpostavijo človeku primerni pogoji in da se ustavi to brezmejno izkoriščanje nas rudarjev, od strani Trboveljske družbe in njenih priganjačev. Če ne, si bomo mi rudarji znali sami ustvariti silo, s katero bomo v stanju zahtevati plačilo za naše delo, a klerikalcem pa bomo z njihovimi prošnjami vred pokazali — hrbet.

Miloščina.

Gospodje od Trboveljske premogokopne družbe so se odločili nakloniti rudarjem miloščino v obliki enkratnega nabavnega prispevka. Od zadnje stavke je povišala družba ceno premogu za 12 odstotkov. Samo s tem poviškom bi lahko zvišala plača nad 18 Din na rudarja in dan.

Sedaj pa dovoljuje družba za ta povišek premoga milostno po 3 Din na dan za dobo treh mesecev.

Rudarji bodo ta povišek sicer sprejeli, ne bodo pa odnehali od svoje upravičene zahteve, da se prilagode njih mezde vsaj prilično mezdam, ki so običajne po celem svetu.

Rudarji pričakujejo, da bo šla pri povišanju mezd z dobrim vzgledom naprej v prvi vrsti država, kjer so gospodje poslanci, ki se zadnji čas tako hvalevredno zavzemajo za rudarje, gospodarji. Ako se to zgodi, — potem bo mogoče lažje zlomiti odpor Trboveljske družbe, da nas ne bo odpravljala z miloščina-mi.

Splošna delavska Unija.

Sevnica in Rajhenburg.

V nedeljo, dne 21. septembra 1924 se je vršil v gostilni g. Maks Derenda dobro obiskan protivojni shod, na katerem je poročal s. Leskovšek iz Celja. Govornik je obrazložil zgodovino raznih vojn, posebno pa zgodovino in priprave za svetovno vojno, katera se je pričela pred 10 leti po krivdi tajne diplomacije. Dejal je: Socialisti se borimo že od nekdaj proti vsaki vojni in proti tajni diplomaciji, ker vemo, da vojne povzročajo tajni diplomati, kot najzvestejši stebri kapitalističnega družabnega reda. Mi vemo, da skušajo danes razni narodni demagogi, med njimi tudi takozvani »narodni socialisti« vso krivdo vojne zvaliti na nas socialiste, kakor, da bi bili socialisti v stanu vojno pred 10 leti preprečiti. Pomislite samo: Avstrija je štela 51.000.000 prebivalcev, od teh je bilo samo 1.000.000 socialistov, iz česar sledi, da ena proti 50 se ne more bojevati ali pa celo zmagati. Če bi bil kdo, da bi lahko vojno preprečil, bi to bila lahko storila katoliška cerkev, ker ona ima največ pristašev. In videli smo, da katoliška cerkev ni ukrenila ničesar, da bi se vojna preprečila. Ona se ni držala pete božje zapovedi, ki pravi »Ne ubijaj«, marveč ona je stala v službi militarizma, kateri je nudil cerkvenim dušnim pastirjem mnogo ugodnosti, da so uživali pravice kot »Feldkurati« ter bili dobro plačani za to, da so ljstvo farballi, da je vojna božja kazni, namesto, da bi bili rekli: Pravi kristjani ne smejo ubijati! S tem je seveda povedano, da tudi ne smejo propagirati vojne. Oni so

to storili ter se s tem degradirali kot božji namestniki in se izkazali kot najzvestejši hlapci kapitalizma celega sveta. Gospodje dušni pastirji so vedno trdili, da je sveta cerkev zidana na Petrovi skali in da jo nihče premagati ne more. Če o tem logično mislimo, tedaj pridemo do zaključka, da je ideja svete cerkve najmočnejša in kot taka bi bila prav lahko preprečila svetovno klanje. Katoliška cerkev se ni postavila proti vojni, marveč je vojno celo podpirala s tem, da so njeni hlapci blagoslovljali puške in kanone kot moralno orožje, radi česar je padlo nad 40 milijonov žrtev po celem svetu. Radi tega smo mi socialisti obupali nad tako sveto cerkvijo in njeno »božjo zapovedjo«, ker smo videli, da je to samo pesek v oči. Začeli smo se organizirati proti vojni sami in sicer v strokovnih organizacijah in njih Internacionali v Amsterdamu, katera šteje danes nad 20 milijonov članov, ki stojijo vsi kot en moč na stališču: Nikoli več vojne! (Dolgotrajno pritrdjevanje in bravo klici.) — Med govorom jo je neki pristni klerikalec odkuril.

V Rajhenburgu se je vršil shod v gostilni »Pod Lipo«, na katerem je poročal s. Leskovšek isto, kakor v Sevnici. Po referatu se je pa ojunail neki J. Kranjc, baje ključavničarski pomočnik k besedi, ter je rekel, da obžaluje, da govornik ni napadel nobene druge stranke, kakor krščanske (SLS), katere pristaš sem jaz. Zagovarjal je župnike in kaplane, češ oni niso bili za vojno ali oni so morali agitirati, sicer bi jih bili odgnali v zapore, oziroma še kaj hujšega bi se bilo z njimi zgodilo.

Sodrugi Leskovšek je dal temu, ki je hotel zamorec prati primeren odgovor, tako, da se krščanskemu ključavničarju gotovo ne bo več poljubilo zagovarjati kaplanov s tako puhlimi izgovori. Leskovšek je dejal: G. zastopnik SLS se moti, če misli, da sem jaz napadal klerikalno stranko, jaz sem napadal gospode božje namestnike, kateri niso upoštevali božjih zapovedi. Jalov je izgovor, ki ga je g. Kranjc navedel, da bi se bilo tistim duhovnom, kaj zgodilo, ki bi bili proti vojni nastopili. Po mojem mnenju bi se bili morali sklicevati na peto božjo zapoved in Boga. Tako pa, ker se uporablja strah božji samo za navadne grešnike, ki niso grešniki, za velike roparje in morilce pa ne, zato propada vera pri tistih, ki kaj mislijo. To je zagovorniku klerikalizma zadostovalo, da je umolknil. Nato se je predložila resolucija, kakor v Sevnici, ki je bila soglasno sprejeta; za njo so glasovali tudi navzoči Radičevi pristaši. Sodrugi Danko, je nato v lepih vzgojnih besedah obrazložil razvoj socialističnega gibanja v Rajhenburgu, povedal je kako kruto so včasih klerikalci nastopali, da sta morala on in Elbin Kristan ob priliki nekega shoda pri oknu ven bežati. To je bil nov udarec na mladega in neizkušnega klerikalca.

Tako je minulo protivojno zborovanje v najlepšem redu.

Kemična stroka.

Tajništvo Osrednjega društva kemičnih delavcev za Slovenijo nujno pozivlja vse odbore podružnic, da takoj odpošlejo vse sprejete predloge glede ujedinenja v smislu pravil in pravilnika ORSJ. To je nujno, ker se vrši dne 19. oktobra plenarna seja Osrednjega društva, na kateri pridejo vsi predlogi, sprejeti na odborovih sejah in članskih zborovanjih glede ujedinenja v razpravo, v svrhu sestave enotnega predloga članstva Osrednjega društva kemičnih delavcev. Ta predlog se predloži in sporazumno sprejme na skupni konferenci Osrednjega društva kemičnih delavcev in »Splošne delavske Unije v Celju ob navzočnosti ORSJ. Na skupni konferenci, katera se vrši v smislu sklepa, dne 26. oktobra v Zidan. mostu, se določi dan za skupni kongres, na katerem izvedemo v smislu enotnega predloga in na podlagi pravil Glav. Rad. Sav. Jug., člen 30. zdravo in trdno ujedinenje z delavstvom na jugu, to je z Opčim radničkim savezom Jugoslavije.

Hrastnik.

V nedeljo sta imela tu klerikalna poslanca Kugovnik in Gostinčar javen

rudarski shod. — Oba klerikalna govorila sta govorila še dosti stvarno in mirno. Govorila sta o mezdnem gibanju. Dalje sta priporočala, naj se delavstvo organizira, ne da bi povedala kje.

Ako mislita prinašati v revirje novo, klerikalno organizacijo, — potem prinašata k nam samo novo cepljenje in njih besede o škodljivosti razcepljenosti proletariata niso bile iskreno mišljene.

Mac Donaldovo socialistično vladno sta govornika na vse pretege hvalila. Če ta vlada res prav dela — potem bi pričakovali, da bi bila govorila delavstvu tudi priporočila, da stopi z angleškim delavstvom v organizatorične stike, kar se more zgoditi le, ako pristopi k socialistični intrinacionali. Temu pa se klerikalci upirajo, — zato pa vzdržujejo zvezo s klerikalnimi kapitalisti, izmed katerih sedijo nekateri celo v upravnem svetu Trboveljske premogokopne družbe. Če tako delajo, — nimajo nobene pravice govoriti o delavski moči v Angliji in o škodljivosti cepljenja proletariata. Da se je jel Jugoslovanski poslanski klub zanimati za rudarske plače je dobro in prav. Mi mu želimo pri tem največjega uspeha in bomo od svoje strani vse storili, kar moremo, da izkoriščevalce pri Trboveljski družbi razkrinkamo. Kar bi imeli tu svetovati, bi bilo edino to, da se klerikalci še za državne rudnike pobrigajo, da se družba ne bo mogla na nje zgovarjati. Tam so oni gospodarji in lahko takoj pokažejo dejanja. Ko pa tako postopamo, je zakrivil poslanec Kugovnik grd in zlagan napad na našo organizacijo.

Naša organizacija dosedaj ni izvedla nikake posebne mezdnje akcije. Ona je opozorila v posebni spomenici družbo na nevzdržen položaj delavstva — nato je začela javno propagando v tej smeri. Vse to more mezdemu gibanju rudarjev le koristiti, pa naj ga izvede kdor hoče, na noben način pa mu ne more škodovati. Mi smo mnenja, da bi drugače gospodje od jugoslovanskega kloba sploh še ne pričeli s svojo akcijo, ako ne bi videli, da se mi gibljemo.

Še z večjo odločnostjo, kakor pripombo gospoda Kugovnika, da hočemo klerikalno mezdnjo akcijo oškodovati, je zavrniti trditev, da naša organizacija o priliki zadnje stavke ni storila dolžnosti. Naše organizacije so vztrajale v stavki do zadnjega.

Vkljub temu pa je padla na shodu trditev, da so med stavko trboveljski Svobodaši korporativno delali.

V Svobodni zbrana mladina bo na to klerikalno hudobijo sama dala primeren odgovor.

Vsi poštene ljudje, pa naj so pri katerikoli organizaciji bodo priznali, da so to zlobne laži.

Gospod Gostinčar je govoril, da se ljudje čudovito naglo menjajo: včeraj so bili še dvakrat rdeče pobarvani, jutri so rmeni, danes so črni. To je padlo tudi nam na misel, ko smo gledali predsednika klerikalnega shoda, kako je kimal z glavo in pritrljeval, da gre klerikalnim ministrom vsa čast. Ali se še kaj spominja tistih časov, ko je komandiral proti klerikalnemu ministru Korošcu naperjen napad na hrastniški kolodvor, poveljujoč: Masa auf, masa, nieder?

Kdaj si se motil, ali takrat ali danes?

Vidiš, mi teh skokov s teboj delati ne moremo, zato je prišel razcep, ker tako skakati ni mogoče. Vi verjamete vsakemu kričaču, vsakemu ministru, vsem, — samo na to ste pozabili, da more prinesiti trajno izboljšanje le eno:

da se združimo vsi v eno organizacijo, ki bo delala tako, kakor smo delali pred vojno. Da je treba iti nazaj v stare socialistične organizacije, — ki so se zato razbile, ker smo vsakemu kričaču verovali! Kjer te stare organizacije še obstojajo, tam je za delavca dobro, kjer je razkol in razdor tam je slabo.

To smo vam hoteli že na shodu povedati, vi pa se bojite resnice in ste zato shod zaključili in nam niste dali niti besede.

Živilska stroka.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani priredi dne 4. oktobra t. l. vinsko trgatve v restavraciji pri »Zlatorogu«, Gosposka ulica 3. Tem potom vabimo vse ljubljanske sodruge, da se te prireditve polnoštevilno udeležijo. Za

Mednarodno delavsko gibanje.

Ob šestdesetletnici prve delavske internacionale.

Dne 28. septembra je minilo šestdeset let, odkar je bila ustanovljena v Londonu prva delavska internacionala.

Pri ustanovitvi so sodelovali predstavniki angleških, francoskih, italijanskih in nemških delavskih organizacij.

V imenu nemških delavskih organizacij je sodeloval na ustanovnem zborovanju Karl Marks, ki je spisal njen manifest in njene statute.

Idejni vpliv prve internacionale na razvoj delavskega gibanja v Evropi je silen. — Ker je bilo ob ustanovitvi prve internacionale to gibanje šele v prvih početkih, prva internacionala še ni bila organizacija mas, ampak organizacija, ki je v medsebojni diskusiji iskala idejnih temeljev za socialistični pokret. Pri tem je prihajalo v njenem okrilju do nesoglasja med anarhizmom Bakunina in socializmom Karla Marksa. To nesoglasje in nemško-francoska vojna sta razbila leta 1874 prvo internacionalo. Od leta 1874 do 1889 je nastopila v delavskem pokretu težka reakcija, ki se je končala šele z ustanovitvijo druge internacionale.

Angleški zaščitni zakon za delavstvo v tovarni.

Minister notranjih zadev Henderson predloži parlamentu načrt novega zakona o zaščiti delavcev.

Novi zakon prepoveduje nočno delo v pekarnah, ureja na novo varnostne in higijenične predpise v tovarnah, izboljšuje predpise o delu žen in otrok in podaljšuje odmore čez opoldne in med delom.

Obsedno stanje radi stavke.

Dne 27. avgusta so hoteli pristaniški delavci v Leningradu zastavkati. Sovjetska vlada je stavko s tem zatrla, da je proglasila nad mestom obsedno stanje in ukinila zborovalno svobodo.

Vodstvo nemških komunistov je izdalo na komuniste navodilo, da se morajo vrniti v strok. organizacije in rušiti naše strokovne organizacije od znotraj.

Mednarodni kongres kamnolomcev se vrši dne 12. oktobra v Luganu.

Konferenca o mednarodni organizaciji dela se je vršila na razstavi britanskega imperija dne 21. julija. Na tej konferenci se je poudarjal velik pomen mednarodnega udara dela.

Mis Bonfield, državna tajnica v angleškem ministrstvu za socialno politiko je stavila važen predlog, naj se prične takoj mednarodna raziskovanja o višini realnih delovnih plač. Potrebno je, da

dobro pijačo in jedajo je preskrbljeno. Vstop je prost.

Odbor podružnice ljubljanskih pekov.

Vestnik „Svobode“.

Hrastnik.

(Zlet D. T. E.)

Ves naš Hrastnik je bil zbran v nedeljo na okrožnem zletu »Svobode«. Razprodanih je bilo nad 500 vstopnic. Iz Trbovelj nas je posetila Delavska telovadna enota. Tudi vrli Studenčani so prihiteli med nas s svojo delegacijo. Telovadne vaje so se izvajale z največjo preciznostjo.

Pevski zbor »Svobode« v Hrastniku je zapel par lepih pesmi. Trboveljska rudarska godba se je izkazala tudi to pot, kakor še povsod, kjer je nastopila.

opravili, ter se izrekli, da soglašajo z ujedinevalno akcijo.

V Pečovniku se je vršil shod dne 16. 9., na katerem sta poročala ss. Reje in Leskovšek, tam se je obnovila podružnica kemičnih delavcev, ker spada podjetje k podjetju v Rušah, v katerem je delavstvo organizirano v kemični organizaciji. V Šošanju se je vršil shod dne 17. 9. 1924, na katerem je poročal tudi sodr. Leskovšek iz Celja. — V Sevnici se je vršil shod dne 21. 9. 1924, kateri je bil obenem protivojni shod, ustanovila se je podružnica Splošne delavske Unije. V Rajhenburgu se bo organizacija ustanovila v najkrajšem času. Na vseh shodih je bilo dobro razpoloženje za ujedinenje in način bonočega dela, da se delavci združujejo v eno skupno organizacijo.

Iz uprave.

Za I. zvezek knjižnice Strok. komisije »Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji« dolgujejo sledeče podružnice:

Podr. S. metal. radn. Tezno	D 50.—
» » » » Dobrava	» 270.—
» O. dr. kem. del. Hrastnik	» 50.—
» » » » Moste	» 665.—
» » » » Z. most	» 25.—
» » » » Zagorje	» 62.50
» » » » Celje I.	» 25.—
» » » » II.	» 12.50
» Osr. dr. usnarjev Ptuj	» 75.—
» Splošne del. unije Liboje	» 75.—
» » » » Marib.	» 37.50
» O. dr. živil. del. Marib.	» 12.50
» » » » Kranj	» 12.50
» » » » Ljublj.	
(pivov.)	» 25.—
» Unije sl. rud. Zagorje	» 25.—
» » » » Črna II.	» 12.50
» Sav. priv. namj. J. Ljublj.	» 25.—

Vse zgoraj označene podružnice opozarjamo, da v najkrajšem času vse razprodane izvode obračunajo, nerazprodane izvode pa vrnejo Strokovni komisiji za Slov. v Ljubljani. —

Strokovna komisija za Slov. (Pokraj. odbor GRSJ.)

Zahvala.

Podpisani se iskreno zahvaljujem, vsem članom naše podružnice, kemičnih delavcev Moste, za darovano vsoto Din 326.— v času moje še trajajoče bolezni.

Vam hvaležni

Ivan Novak.

V imenu GRSJ.:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi FRANKOV« kavni pridelatek od ponarejenih proizvodov — tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: im. »Frank« in »kavni mlinček«.

»Pravi FRANK« z mlinčkom zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

ZASTONJ

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovnostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska industrija

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

Telefon števil 729

Išče se sprete kovino-strugar

Ponudbe naj se pošljejo z zahtevno plačo na HENRIKA STOLZA sinovi NOVI SAD.

Edino

nadomesti in prekosi okus in redilnost mesa v hrani.